
Spis treści

Przedmowa	VII
Współpracownicy	XVII

Rozdział I

Podjęcie metodologiczne do nauki języka angielskiego w radiologii

Wstęp	3
-------------	---

Rozdział II

Gramatyka „radiologiczna”

Czasy (<i>tenses</i>)	12
Czasowniki posiłkowe (<i>modal verbs</i>)	30
Okresy warunkowe (<i>conditionals</i>)	38
Strona bierna (<i>passive voice</i>)	44
Mowa zależna (<i>reported speech</i>)	48
Zdania pytające (<i>questions</i>)	53
Bezokolicznik / forma z końcówką <i>-ing</i> (<i>infinitive/-ing</i>)	55
Rzeczowniki policzalne i niepoliczalne (<i>countable and uncountable nouns</i>)	62
Przedimki (<i>articles</i>) <i>a/an</i> oraz <i>the</i>	64
Szyk wyrazów w zdaniu (<i>word order</i>)	67
Zdania względne (<i>relative clauses</i>)	68
Przymiotniki (<i>adjectives</i>)	72
Przymyki (<i>prepositions</i>)	80

Rozdział III

Literatura naukowa: pisanie artykułu

Praca wstępna (<i>preliminary work</i>)	87
Nagłówek artykułu (<i>article header</i>)	87

Tekst główny (<i>main text</i>)	94
Piśmiennictwo (<i>references</i>)	105
Dodatkowe materiały (<i>additional material</i>)	113
Wskazówki końcowe (<i>final tips</i>)	115

Rozdział IV

Listy do redakcji czasopism radiologicznych

List przy przedkładaniu pracy do druku (<i>submission letter</i>)	120
List przy ponownym przedkładaniu artykułu do druku (<i>re-submission letter</i>)	121
List ze zmodyfikowanym tekstem do druku (<i>re-configuration letter</i>)	122
Podziękowanie za zaproszenie do opublikowania artykułu (<i>letter of thanks for an invitation to publish an article in a journal</i>)	127
List z pytaniem, jaką decyzję podjęto w sprawie przedłożonego artykułu (<i>asking about the status of a paper</i>)	128
Inne listy (<i>other letters</i>)	129
Podsumowanie (<i>in summary</i>)	132

Rozdział V

Na międzynarodowym sympozjum radiologicznym

Wstęp	135
Podróż i zakwaterowanie (<i>travel and hotel arrangements</i>)	137
Przykładowe sympozjum (<i>course example</i>)	151

Rozdział VI

Wygłaszanie referatu z dziedziny radiologii

Co należy robić, a czego trzeba się wystrzeżać (<i>dos and don'ts</i>)	163
Wyrażenia przydatne w wypowiedziach ustnych (<i>useful sentences for radiological talks</i>)	167
Czas na pytania i uwagi (<i>the dreadful questions and comments section</i>)	172

Rozdział VII

Przewodniczenie sesji radiologicznej

Typowe komentarze przewodniczącego (<i>usual chairperson's comments</i>)	185
Czy przewodniczący sesji powinien zadawać pytania? (<i>should chairperson ask questions?</i>)	189
Co przewodniczący powinien powiedzieć, gdy dzieje się coś nieoczekiwanego (<i>what the chairperson should say when something is going wrong</i>)	190
Komentarze typowe dla prowadzących sympozja radiologiczne (<i>specific radiological chairperson's comments</i>)	193

Rozdział VIII

Błędy w wymowie i pisowni angielskiej częste u radiologów

Mylące nazewnictwo i zdradliwe podobieństwo wyrazów (<i>misnomers and false friends</i>)	199
Częste błędy gramatyczne (<i>common grammatical mistakes</i>)	200
Częste błędy w pisowni (<i>common spelling mistakes</i>)	205
Częste błędy w wymowie (<i>common pronunciation mistakes</i>)	206

Rozdział IX

Nazewnictwo łacińskie i greckie

Wstęp	213
Zasady tworzenia liczby mnogiej (<i>prular rules</i>)	215
Lista terminów pochodzenia łacińskiego i greckiego wraz z liczbą mnogą (<i>list of Latin and Greek terms and their plurals</i>)	217

Rozdział X

Skrótowce

Wstęp	253
Listy skrótów	257
Ćwiczenia: często stosowane zdania zawierające skróty	287

Rozdział XI

Opisywanie zmiany

Opisywanie stosunków anatomicznych (<i>describing anatomical relationships</i>)	299
Opisywanie zmian w badaniu radiologicznym: szyk wyrazów	306
Opisywanie zmian ogniskowych (<i>describing focal lesions</i>)	307

Rozdział XII

Standardowe wyniki badań prawidłowych

Typowe wyniki badań (<i>standard reports</i>)	316
Pierwsze wyniki po angielsku (<i>your first radiological reports in English</i>)	335

Rozdział XIII

Opisy po angielsku

Wyrażenia często spotykane w opisach radiologicznych (<i>usual expressions used in reporting</i>)	343
Dyktowanie wyniku badania radiologicznego (<i>dictating a radiological report</i>)	359

Rozdział XIV

Radiologia zabiegowa

Wstęp	365
Części garderoby (<i>garments</i>)	366

Narzędzia i urządzenia (<i>tools and devices</i>)	368
Rozmowa z pacjentem (<i>talking to the patient</i>)	370
Rozmowa z rodziną pacjenta (<i>talking to the patient's family</i>)	371
Uczenie asystentów na stażu (<i>teaching residents</i>)	372
W rozmowie z pielęgniarką (<i>talking to nurses</i>)	376
W rozmowie z technikiem (<i>talking to technologists</i>)	377
Wyposażenie angiograficzne pracowni zabiegowej (<i>the IR's angiographic equipment</i>)	377
Niektóre polecenia wydawane pielęgniarkom na dyżurze (<i>some common "on call" orders for nurse units</i>)	379

Rozdział XV

Na dyżurze

Zdania często wypowiedziane na dyżurze (<i>common on-call sentences</i>)	391
Dialogi na dyżurze (<i>on-call conversations</i>)	394
Inne wyrażenia przydatne na dyżurze (<i>additional call terms</i>)	400

Rozdział XVI

Zarządzanie w radiologii

Często używane zdania	404
Trudne pytania, łatwe odpowiedzi	405
Terminologia (<i>glossary</i>)	406

Rozdział XVII

Rozmówki radiologiczne – przewodnik

Formy skrócone używane w rozmowie (<i>conversational abbreviations</i>)	420
Skróty i skrótowce używane w rozmowie (<i>conversational acronyms</i>)	420
Neologizmy, neosemantyzmy (<i>made-up words/definitions</i> <i>/expressions</i>)	421
Scenariusze rozmów (<i>conversational scenarios</i>)	424

Rozdział XVIII

Podstawowe umiejętności porozumiewania się w medycynie

Witanie się i przedstawianie się (<i>greeting and introducing yourself</i>)	433
Prośba o opisanie objawów (<i>invitation to describe symptoms</i>)	433
Polecenia dotyczące zdejmowania ubioru (<i>instructions for undressing</i>)	437
Polecenia dotyczące zajmowania miejsca na kozetce (<i>instructions for position on couch</i>)	438
Polecenie dotyczące ubrania się (<i>instructions to get dressed</i>)	439
Gdy obrazowanie nie wskazuje na potrzebę leczenia (<i>no treatment</i>)	439
Pytania i polecenia (<i>questions and commands</i>)	440
Częste objawy i ich umiejscowienie (<i>common symptom areas</i>)	441
Najważniejsze słownictwo do opisu objawów chorobowych	444
Badanie pacjenta	447

Rozdział XIX

Niezbędnik rozmówkowy

Wstęp	453
Witanie się	455
Przedstawianie (się)	456
Personalia	456
Zwroty grzecznościowe	457
Mówienie w obcym języku	458
W restauracji	459
Komunikacja miejska	462
Zakupy	462
Za kierownicą	474
Pora się napić	477
Przez telefon	478
Sytuacje nagłe	480
W banku	480
Na posterunku policji	481

Współpracownicy

BANG HUYNH

Asystent na stażu w dziedzinie radiologii
Brigham and Women's Hospital
Boston, MA, USA
Miał udział w przygotowaniu Rozdziałów V, VIII, XII, XIII, XIV, XV, XVII, oraz XVIII

JOSE LUIS SANCHO

Radiolog
Alto Guadalquivir Hospital
Andújar (Jaén), Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziałów II, III, V, XI, XII, XIII, oraz XIX

JOSÉ MARÍA VIDA

Radiolog
Montilla Hospital
Montilla (Córdoba), Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziałów VI, VIII, IX oraz X

JOSÉ MARÍA MARTOS

Rezydent radiologii
Reina Sofia Hospital
Córdoba, Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziałów II, III oraz V

ROCIO DIAZ

Asystent na stażu w dziedzinie radiologii
Reina Sofia Hospital
Córdoba, Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziałów IX, X oraz XVII

ELOISA FELIU

Radiolog
INSCANNER
Alicante, Spain
Miała udział w przygotowaniu Rozdziału III

SILVIA ONDATEGUI-PARRA

Dział Administracji
Dana Faber Cancer Institute
Brigham and Women's Hospital
Harvard Medical Scholl
Boston, NA, USA
Miała udział w przygotowaniu Rozdziału XVI

ANTONIO LUNA

Radiolog
Clínica las Nieves
Jaén, Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziału IV

PEDRO ARANDA

Chirurg sercowo-naczyniowy
Carlos Haya Hospital
Málaga, Spain
Miał udział w przygotowaniu Rozdziału XVIII

FRANCISCO MUNOZ DEL CASTILLO

Lekarz rodzinny, laryngolog
Reina Sofia Hospital
Córdoba, Spain
Sporządził ilustracje.

D

- **decussatio, decussationis; decussationes** – ang. *decussation* – skrzyżowanie (3. dekl., r.ż.)
- **deferens, deferentis; deferentes** (od czasownika *defero*, *deferre* – ang. *to carry* – nieść, doprowadzać) – ang. *spermatic duct* – nasieniowód (3. dekl., r.m.)
- **delumbis**, (r.n. **delumbe**), **delumbis; delumbes** (r.n. **delumbia**) – ang. *lumbar* – lędźwiowy (przym., 3. dekl.)
- **dens, dentis; dentes** – ang. *tooth* – ząb (3. dekl., r.m.)
- **dermatitis, dermatitis; dermatides** – ang. *dermatitis* – zapalenie skóry (3. dekl., r.ż.)
- **dermatosis, dermatosis; dermatoses** – ang. *dermatosis* – dermatoza (3. dekl., r.ż.)
- **diaphragma, diaphragmatis; diaphragmata** – ang. *diaphragm* – przepona (3. dekl., r.n.)
- **diaphysis, diaphysis; diaphyses** – ang. *shaft* – trzon (3. dekl., r.ż.)
- **diarthrosis, diarthrosis; diarthroses** – ang. *diarthrosis* – staw maziówkowy (3. dekl., r.ż.)
- **diastema, diastematis; diastemata** – ang. *diastema: congenital fissure* – diastema, rozszczep, rozstęp, szczelina (3. dekl., r.n.)
- **digastricus, digastrici; digastrici** (odnośnie do mięśnia) – ang. *digastric: having two bellies* – dwubrzuścowy (przym., 2. dekl., r.m.)
- **digitus, digiti; digiti** – ang. *finger* – palec (2. dekl., r.m.)
 - *extensor digiti minimi* – prostownik palca małego
 - *flexor superficialis digitorum* – zginacz powierzchowny palców
- **diverticulum, diverticuli; diverticula** – ang. *diverticulum* – uchyłek (2. dekl., r.n.)
- **dorsum, dorsi; dorsa** – ang. *back* – grzbiet (2. dekl., r.n.)
- **ductus, ductus; ductus** – ang. *duct* – przewód (4. dekl., r.m.)
 - *ductus arteriosus* – przewód tętniczy
 - *ductus deferens* – nasieniowód
- **duodenum, duodeni; duodena** – ang. *duodenum* – (dosł. tuzin, miara odpowiadająca dwunastu długościom palca) dwunastnica (2. dekl., r.n.)

E

- **ecchymosis, ecchymosis; ecchymoses** – ang. *ecchymosis* – wybroczyna (3. dekl., r.ż.)
- **effluvium, effluvi; effluvia** – ang. *effluvium: fall* – wyziew, nieprzyjemny zapach (2. dekl., r.n.)
- **encephalitis, encephalitidis; encephalitides** – ang. *encephalitis* – zapalenie mózgu (3. dekl., r.ż.)
- **endocardium, endocardii; endocardia** – ang. *endocardium* – wsierdzie (2. dekl., r.n.)
- **endometrium, endometrii; endometria** – ang. *endometrium* – błona śluzowa macicy (2. dekl., r.n.)
- **endothelium, endothelii; endothelia** – ang. *endothelium* – śródbłonek (2. dekl., r.n.)
- **epicondylus, epicondyli; epicondyli** – ang. *epicondylus* – nadkłykieć (2. dekl., r.m.)
- **epidermis, epidermidis; epidermides** – ang. *epidermis* – naskórek (3. dekl., r.ż.)
- **epididymis, epididymis; epididymes** – ang. *epididymis* – najądrze (3. dekl., r.ż.)
- **epiphysis, epiphysis; epiphyses** – ang. *epiphysis* – nasada kości długiej (3. dekl., r.ż.)
- **epithelium, epithelii; epithelia** – ang. *epithelium* – nabłonek (2. dekl., r.n.)
- **esophagus, esophagi; esophagi** – ang. *esophagus* – przełyk (2. dekl., r.m.)
- **exostosis, exostosis; exostoses** – ang. *exostosis* – wyrostek kostny (3. dekl., r.ż.)
- **extensor, extensoris; extensores** – ang. *a muscle the contraction of which stretches out a structure* – prostownik (3. dekl., r.m.)
 - *extensor carpi ulnaris* – prostownik łokciowy nadgarstka
 - *extensor digitorum communis* – prostownik wspólny palców
 - *extensor hallucis longus/brevis* – prostownik palucha długi/krótki itd.
- **externus** (r.ż. *externa*, r.n. *externum*), **externi; externi** (r.ż. *externae*, r.n. *externa*) – ang. *external, outward* – zewnętrzny (przym., 1 i 2. dekl.)

Typowe wyniki badań (*standard reports*)

Typowy wynik badania radiologicznego składa się z kilku części:

1. *History* – historia choroby, dane kliniczne, wskazania do badania.
2. *Technique* – technika wykonania badania.
3. *Findings* – uwidocznione nieprawidłowości (znaleziska).
4. *Impression* – wnioski, wrażenia.

W kolejnych paragrafach zaprezentujemy wybór standardowych opisów. Radzimy przeczytać je na głos i zapisać, aby od razu zorientować się, które słowa wymagają szczególnej uwagi przy zapisywaniu i w wymowie (*intussusception* czy *intussusception? silhouete* czy *silhouette?*).

Radiogram klatki piersiowej (*chest radiograph, CXR*)

- History:
 - Shortness of breath and fever.
Duszność i gorączka.
- Findings:
 - Chest PA and lateral compared with similar study dated 6 September 2005 shows normal cardiomediastinal silhouette. The costophrenic sulci are sharp. The lungs are clear. There has been no significant interval change since the prior examination.
Na radiogramach klatki piersiowej w projekcji PA i bocznej sylwetka sercowo-śródpiersiowa prawidłowa. Kąty żebrowo-przeponowe ostre. Płuca i rysunek naczyniowy płuc prawidłowe.
W porównaniu z badaniem z 6 września 2005 roku obraz narządów klatki piersiowej nie zmienił się zasadniczo.
- Impression:
 - Normal chest radiograph.
Prawidłowy radiogram klatki piersiowej.

Nerka, moczowód, pęcherz moczowy (*kidney, ureter and bladder, KUB*)

(Skrót KUB stosuje się w *conventional abdominal radiographs* – opisach przeglądowych radiogramów jamy brzusznej.)

- History:
 - Abdominal pain.
Ból brzucha.
- Findings:
 - Abdominal series consisting of supine and upright radiographs of the abdomen shows unremarkable bowel gas pattern. There is no evidence of free intraperitoneal air. No abnormal calcification or gas distribution is seen.
Na wykonanych radiogramach jamy brzusznej w pozycjach leżącej na plecach oraz stojącej nie stwierdza się poziomów płynu w świetle jelit ani wolnego gazu w jamie otrzewnowej. Nie widać patologicznych zwapnień ani zbiorników gazu.
- Impression:
 - Unremarkable abdominal series with no findings to suggest an obstructive process or free intraperitoneal air.
Prawidłowe radiogramy przeglądowe jamy brzusznej bez objawów wskazujących na niedrożność bądź obecność wolnego gazu w jamie otrzewnowej.

Górny odcinek przewodu pokarmowego, GOPP **(upper gastrointestinal, UGI)**

- History:
 - Abdominal pain.
Ból brzucha.
- Technique:
 - Double contrast UGI study is performed by administration of thick and thin barium. Real-time fluoroscopic examination is complimented with spot images and overhead radiographs.
Dwukontrastowe badanie górnego odcinka przewodu pokarmowego po doustnym podaniu kontrastu barytowego. Fluoroskopia w czasie rzeczywistym jest uzupełniona wykonaniem radiogramów.
- Findings:
 - Patient is able to swallow without difficulty. Contrast material coating of the esophagus, stomach and duodenal bulb shows no ulceration or abnormal contour. The esophagus is of normal caliber. Contrast material transits into the stomach and duodenum unobstructed. Peristaltic waves are observed. The esophagus, stomach and duodenal bulb

are pliable. No hiatal hernia is seen. Provocative maneuvers do not elicit gastroesophageal reflux.

Akt polykowy prawidłowy. Kontrast barytowy pokrywa ściany przełyku, żołądka i opuszki dwunastnicy bez uwidocznienia owrzodzenia ani nieprawidłowych obrysów ich ścian. Światło przełyku prawidłowej szerokości. Przechodzenie kontrastu do żołądka i dwunastnicy nieutrudnione. Fale perystaltyczne zachowane. Nie stwierdza się obecności przepukliny rozworu przełykowego. Próby prowokacyjne (czynnościowe) nie wyzwalają refluksu żołądkowo-przełykowego.

- Impression:
 - Normal UGI study.
 - Prawidłowy wynik badania GOPP.

Wlew doodbytniczy (*barium enema*)

- History:
 - Recent forty pound weight loss.
 - Utrata masy ciała (40 funtów) w ostatnim czasie.
- Findings:
 - Normal ascending, transverse, descending, and sigmoid colon, and rectum with no evidence of stricture or mass. Contrast material refluxed into normal-appearing terminal ileum.
 - Okreźnica wstępująca, poprzeczna, zstępująca i esowata, oraz odbytnica prawidłowe, nie wykazują zwężeń ani guzów. Podany kontrast osiągnął końcowy odcinek jelita cienkiego, odcinek ten ma prawidłowy wygląd.
- Impression:
 - Normal.
 - Wynik prawidłowy.

Mammogram

- History:
 - Screening mammogram.
 - Mammogram przesiewowy.
- Technique:
 - Standard mammographic views are obtained in the MLO and CC projection with digital mammography. CAD is applied. There is no prior mammogram for comparison. This is a baseline mammogram.

Polecenia dotyczące zajmowania miejsca na kozetce (*instruction for position on couch*)

- *Make yourself comfortable on the couch and lie on your back (supine position).* – Proszę się wygodnie położyć na kozetce na plecach (pozycja leżąca na plecach).
- *Lie down, please (supine position).* – Proszę się położyć (pozycja leżąca na plecach).
- *Roll over onto your tummy (from supine to prone position).* – Proszę się przewrócić na brzuch (zmiana z pozycji leżącej na plecach na pozycję leżącą na brzuchu).
- *Lie on your tummy, please (prone position).* – Proszę się położyć na brzuchu (pozycja leżąca na brzuchu).
- *Please turn over and lie on your back again.* – Proszę się obrócić i z powrotem ułożyć na plecach.
- *Bend your left knee.* – Proszę zgiąć lewe kolano.
- *Straighten your leg again.* – Proszę ponownie wyprostować nogę.
- *Roll over onto your right side.* – Proszę się przewrócić na prawy bok.
- *Keep the knee straight.* – Proszę trzymać kolano wyprostowane.
- *Sit with your legs dangling over the edge of the couch.* – Proszę usiąść z nogami zwisającymi swobodnie z brzegu kozetki.
- *Lie down with your legs stretched out in front of you.* – Proszę się położyć z nogami wyprostowanymi przed sobą.
- *Sit up and bend your knees.* – Proszę unieść się do siadu i zgiąć kolana.
- *Lean forward.* – Proszę pochylić się do przodu.
- *Get off the stretcher.* – Proszę zejść z łóżka (*get off* bywa uważane za zbyt bezpośrednie, a nawet niegrzeczne).
- *Please come off the couch.* – Proszę zejść z kozetki.
- *Please sit up.* – Proszę unieść się do siadu.
- *Get off the couch and stand up.* – Proszę zejść z kozetki i wstać (*get off* bywa uważane za zbyt bezpośrednie, a nawet niegrzeczne).
- *Stand up from the couch.* – Proszę wstać z kozetki.
- *Stand up, please.* – Proszę wstać.

- *Lie on your back with out knees bent and your legs wide apart.* – Proszę położyć się na plecach ze zgiętymi kolanami i szeroko rozstawionymi nogami.
- *Lie on your tummy and relax.* – Proszę położyć się na brzuchu i odprężyć.
- *Let yourself go loose.* – Proszę się rozluźnić.

Polecenia dotyczące ubrania się (*instructions to get dressed*)

- *You can get dressed now. Take your time, we are not in a hurry.* – Może się pani/pan teraz ubrać. Powoli, nie ma pośpiechu.
- *Please get dressed. Take your time, we are not in a hurry.* – Proszę się ubrać. Powoli, nie ma pośpiechu.

Gdy obrazowanie nie wskazuje na potrzebę leczenia (*no treatment*)

- *There is nothing wrong with you.* – Nic pani/panu nie dolega. (Może się to wydawać dziwactwem amerykańskiego systemu opieki zdrowotnej, ale tam pracownik przyjmujący pacjenta powinien respektować wszystkie jego stwierdzenia dotyczące dolegliwości. Jeśli więc nawet nie udaje się znaleźć obiektywnej przyczyny problemu, należy odnosić się do pacjenta tak, by nie podważać jego odczuć i spostrzeżeń. Na przykład można powiedzieć: *I understand that you have back pain. The MRI does not show any abnormality or anything that requires treatment. Our next step will be to ...* – Rozumiem, że bolą panią/pana plecy. Badanie MR nie wykazało jednak żadnych zmian patologicznych ani takich nieprawidłowości, które wymagałyby leczenia. Następnym naszym krokiem w postępowaniu będzie...)
- *This will clear up on its own.* – To się samo poprawi.
- *This illness is self-limited and will resolve on its own.* – Ta choroba jest samoograniczająca i ustąpi samoistnie.
- *There doesn't seem to be anything wrong with your shoulder.* – Wydaje się, że z pani/pana barkiem jest wszystko w porządku.